

Sygn. akt III AUa 1249/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Drzymała
Sędziowie:	SSA Maria Szaroma SSA Marta Fidzińska - Juszcak (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **W. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy W. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 lipca 2012 r. sygn. akt V U 717/12

u c h y l a zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach.

Sygnatura akt: III AUa 1249/12

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 6 marca 2013 r.

Wyrokiem z dnia 25 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie W. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 25 maja 2012 r., którą organ rentowy odmówił wnioskodawcy przyznania emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 r. nie został udowodniony wymagany 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca W. K., ur. (...) w okresie od 27 kwietnia 1976 r. do 30 kwietnia 1977 r. i od 13 października 1977 r. do 31 lipca 1987 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w D. na stanowisku kierowcy. Ogólny staż pracy ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 25 lat 1 miesiąc i 10 dni; nie przystąpił do otwartego

funduszu emerytalnego. Z ustaleń Sądu wynika, że W. K. od 16 września 2009 r. zatrudniony jest w Przedsiębiorstwie (...) w P.. W dniu 23 marca 2012 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 25 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie W. K., w którym domagał się uwzględnienia do udokumentowanego już stażu pracy w warunkach szczególnych wynoszącego 6 lat 4 miesiące i 24 dni także wykonywanej przez niego pracy w Przedsiębiorstwie (...) w D. w okresie od 27 kwietnia 1976 r. do 20 kwietnia 1977 r. i od 13 października 1977 r. do 31 lipca 1987 r., kiedy to miał pracować jako kierowca samochodu o dopuszczalnym ciężarze pow. 3,5 t.,- jest nieuzasadnione.

Zacytował Sąd treść art. 184 ust. 1 i 2, art. 27 oraz art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednol. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.) i stwierdził, że w przedmiotowej sprawie kluczowym jest to, że W. K. w chwili złożenia wniosku o emeryturę pozostawał i nadal pozostaje w stosunku pracy co wynika z kwestionariusza okresów składkowych i nieskładkowych (k. 9) oraz zaświadczenia z dnia 16 marca 2012 r. wystawionego przez obecnego pracodawcę wnioskodawcy (k. 79) i co potwierdził sam wnioskodawca na rozprawie w dniu 25 lipca 2012 r. Okoliczność ta oznacza zatem, że wnioskodawca nie spełnił przesłanki wskazanej w art. 184 ust. 2 ustawy, jaką jest wymóg rozwiązania stosunku pracy przez osobę ubiegającą się o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wobec powyższego za bezprzedmiotowe uznał Sąd rozważania, czy ubezpieczony spełnił wymóg co najmniej 15 lat takiej pracy, skoro po ustaleniu, że ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy, Sąd rozpoznający odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania prawa do emerytury nie ma obowiązku prowadzenia postępowania celem ustalenia spełnienia pozostałych przesłanek przyznania świadczenia. Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca W. K.. Zaskarżył wyrok w całości domagając się jego zmiany, albo uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu podniósł, że w dniu 23 marca 2012 r. złożył wniosek o emeryturę, który został rozpoznany przez ZUS decyzją z dnia 16 kwietnia 2012 r. odmawiającą mu emerytury z powodu nierozwiązania stosunku pracy. Przed uprawomocnieniem się tej decyzji rozwiązał stosunek pracy w dniu 2 maja 2012 r. i w dniu 9 maja 2012 r. złożył w ZUS świadectwo pracy z prośbą o ponowne rozpatrzenie jego wniosku o emeryturę. W dniu 25 maja 2012 r. ZUS wydał decyzję ponownie odmawiając emerytury z powodu braku udokumentowanych lat pracy w szczególnych warunkach, z czym nie może się zgodzić, albowiem w złożonym odwołaniu żądał uznania pracy w szczególnych warunkach w wymienionych wyżej okresach zatrudnienia w (...) w D. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, co mieli potwierdzić wnioskodawcy przezeń świadkowie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest uzasadniona, aczkolwiek nie wszystkie jej zarzuty są trafne.

Spór w niniejszej sprawie istotnie dotyczył rozstrzygnięcia, czy wnioskodawca W. K. spełnia wszystkie przesłanki ustawowe do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym, z tytułu pracy w warunkach szczególnych. W przypadku W. K. urodzonego w dniu (...) trafnie Sąd Okręgowy wskazał, że przysługiwanie prawa wnioskodawcy należało rozważyć na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (cyt. wyż.). Z przepisów tych (w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2013 r.) wynika, że ubezpieczony, aby uzyskać emeryturę w wieku obniżonym musi na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymować się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym co najmniej 20 lat w odniesieniu do kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat. Ponadto w art. 184 ust. 2 cyt. ustawy został zamieszczony warunek odnoszący się do ubezpieczonych będących pracownikami – tj. warunek rozwiązania stosunku pracy. Według Sądu Apelacyjnego – jakkolwiek Sąd pierwszej instancji prawidłowo powołał wskazane

przepisy ustawy, to jednocześnie zastosował je do nieadekwatnego stanu faktycznego. Ustalając bowiem, że wniosek o emeryturę został złożony przez W. K. w dniu 23 marca 2012 r. zaskarżonym wyrokiem rozstrzygnął brak prawa do emerytury oddalając odwołanie wnioskodawcy od decyzji ZUS z dnia 25 maja 2012 r., uzyskując przedtem od ubezpieczonego oświadczenie, że pozostaje on nadal w zatrudnieniu.

Tymczasem z akt sprawy wynika, że uszło uwadze Sądu pierwszej instancji, że wnioskodawca – jakkolwiek na rozprawie w dniu 25 lipca 2012 r. stwierdził, że nadal pracuje – to wcześniej w dniu 30 kwietnia 2012 r. rozwiązał stosunek pracy w Przedsiębiorstwie (...). Stosowne świadectwo pracy z dnia 2 maja 2012 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9 maja 2012 r. – co zostało potraktowane przez organ rentowy jako nowy wniosek, o czym świadczy treść decyzji z dnia 25 maja 2012 r. (vide k. 135, 137, 145 a.r.), w której pomimo uwzględnienia faktu rozwiązania stosunku pracy nadal nie przyznano wnioskodawcy emerytury wobec nieudokumentowania 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wypada bowiem w tym miejscu podkreślić, że z art. 100 ust. 1 cyt. wyż. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika, iż prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje dopiero z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia takiego prawa. Takich (wszystkich) warunków do przyznania emerytury w wieku obniżonym wnioskodawca nie spełnia na dzień wydania zaskarżonej decyzji, bo nie wykazał 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Reasumując na dzień złożenia wniosku o emeryturę (9 maja 2012 r.) jak i na dzień wydania decyzji (25 maja 2012 r.) wnioskodawca nie pozostawał w zatrudnieniu, ale w dniu wydania wyroku, tj. 25 lipca 2012 r. – jak sam twierdzi – pracował. Ta ostatnio wymieniona okoliczność zadecydowała o uznaniu przez Sąd Okręgowy niespełnienia wszystkich ustawowych warunków. W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko to nie jest do zaakceptowania.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99 (OSNP 2000/15/601) Sąd Najwyższy podkreślił, że decyzja organu rentowego zapada po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, którego przedmiotem i celem jest ustalenie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego lub ich wysokości - ubezpieczony przedstawia w nim wszelkie okoliczności wiążące się z warunkami stawianymi przez ustawę dla przyznania lub ustalania wysokości świadczeń. W późniejszym postępowaniu, wywołanym odwołaniem od decyzji organu rentowego do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, sąd nie rozstrzyga już o zasadności wniosku o świadczenie, lecz o prawidłowości zaskarżonej decyzji - sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego, w związku z czym nie ustala prawa do świadczeń, a jego rozstrzygnięcie odnosi się tylko co do prawidłowości zaskarżonej decyzji. Z kolei w wyroku z dnia 20 maja 2004 r., II UK 395/03 (OSNP 2005/3/43) Sąd Najwyższy zajmując się zagadnieniem momentu dokonania oceny spełnienia warunków, od których zależy prawo do świadczenia, wskazał, że warunki nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. Sąd Najwyższy zwrócił jednocześnie uwagę na to, że w postępowaniu odwoławczym od decyzji organu rentowego sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Z uzasadnienia przytoczonego wyroku warto powołać ten fragment rozważań prawnych Sądu Najwyższego, w którym zwraca się uwagę na to, że warunki nabycia prawa do świadczenia muszą być spełnione łącznie w dacie orzekania przez organ rentowy, a postępowanie sądowe wywołane odwołaniem od decyzji organu rentowego ma na celu ocenę zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym - decyzji wydanej przez organ rentowy. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Mówiąc inaczej - o zasadności przyznania lub odmowy przyznania świadczenia decydują okoliczności istniejące w chwili ustalania do niego prawa decyzją organu rentowego. Wypada również podnieść, że w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest wyłączone stosowanie art. 316 § 1 k.p.c., ale należy mieć na względzie, że naczelną zasadą postępowania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych pozostaje badanie legalności decyzji według stanu na dzień jej wydania (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 235/11 (LEX nr 1216853)). Odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest w niektórych wypadkach dopuszczalne i uzasadnione, kiedy to np. ostatnia z przesłanek prawa do świadczenia zostanie spełniona w czasie postępowania odwoławczego przed sądem, jednak każdorazowo trzeba rozważyć, czy odstępstwo takie nie doprowadzi w konsekwencji do wypaczenia charakteru postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i całkowitego pozbawienia znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe.

Na gruncie niniejszej sprawy nie jest uzasadnione, zdaniem Sądu Apelacyjnego odstępianie od zasady badania legalności decyzji według stanu na dzień jej wydania. Trzeba ponownie zwrócić uwagę na to, że apelujący na dzień złożenia wniosku (9 maja 2012 r.) i na dzień wydania decyzji (25 maja 2012 r.) – jak się wydaje – nie pozostawał w zatrudnieniu. Jakkolwiek nie można wykluczyć, że jeszcze przed 25 maja 2012 r. znowu nawiązał stosunek pracy, skoro na rozprawie w dniu 25 lipca 2012 r. oświadczył, że „jeszcze nadal pracuje”. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji nie dokonał jednoznacznych ustaleń. Gdyby jednakowoż kwestia rozwiązania stosunku pracy także w dacie decyzji nie budziła wątpliwości w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, to ostatnią już przesłanką potrzebną do powstania prawa do świadczenia było rozstrzygnięcie legitymowania się wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach, co łączyło się z koniecznością przeprowadzenia postępowania dowodowego, skoro wnioskodawca wskazywał dwa okresy, w których jak twierdził wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze dopuszczalnym powyżej 3,5 tony.

W przedstawionym wyżej stanie rzeczy należy Sądowi Okręgowemu zarzucić niewyjaśnienie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności kiedy po rozwiązaniu stosunku pracy z dniem 30 kwietnia 2012 r. (k. 137) wnioskodawca nawiązał ponowny stosunek pracy. Ewentualne ustalenie, że w dacie decyzji z dnia 25 maja 2012 r. (od której w istocie złożył odwołanie) nie pracował wymagać będzie wtedy od Sądu rozstrzygnięcia, czy na dzień 1 stycznia 1999 r. spełnił przesłankę legitymowania się wymaganym okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a więc czy organ rentowy zasadnie uwzględnił odwołującemu jedynie 6 lat 4 miesiące i 29 dni takiej pracy, co zobliguje niewątpliwie do analizy akt osobowych wnioskodawcy z okresu pracy w spornym okresie, przesłuchania wnioskowanych przezeń świadków i przesłuchania samego wnioskodawcy.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 386 §4 kpc orzeczono jak w sentencji.

MZ